

TEKST EN FOTO'S HERMAN BINK

Mijn molenuitzicht Molen De Meeuw

In 'Mijn molenuitzicht' komen mensen aan het woord die op de een of andere manier uitzicht hebben op een molen. Vanuit café Hammingh in Garnwerd hebben Bert Lange (1963 Westerlee - Oost-Groningen) en zijn gasten uitzicht op molen 'De Meeuw' (1851) op een steenworp afstand daarvandaan.

"Nee, ik ben hier niet geboren en ik woon hier ook niet*, maar ik zie de molen wel elke keer als ik hier ga werken," zegt Bert Lange, gekleed in zijn witte kokstenuue met lange blauwe schort bijna tot aan de enkels. Een roodwit geblokte theedoek hangt aan zijn middel. Hij is de uitbater van café Hammingh. Dit café is een van de bekendste bruine kroegen van Groningen, een authentiek 19e-eeuws dorpscafé. Egbert Hammingh senior heeft het in 1876 laten bouwen. Een echt huiskamercafé met balken van gesloopte schepen. Toen diende het ook als veerhuis en hijzelf bediende de pont over het Reitdiep. Schippers die er even aanlegden, konden zich in het café warmen bij de kachel en aan een oorlam. De oude bruine thonet-stoelen uit Tsjecho-Slowakije waar ze toen op zaten, staan nog steeds in de sfeervolle gelagkamer, inmiddels aangevuld met er sterk op lijkende Roemeense stoelen. Nu zitten er een paar gasten te eten en even later komen er twee grijze wandelaars binnen. Wij nemen plaats in de opkamer waar vroeger de kinderen Hammingh sliepen. Die vormt met de gelagkamer het kleine knusse restaurant van café Hammingh. Tegenwoordig kun je in die opkamer ook je huwelijk laten afsluiten, een bijzondere trouwlocatie. Het pand heeft verder een mooie bovenzaal waar bij zo'n feestgelegenheid gedanst kan worden. Vaker dient hij als vergader-

ruimte in stijl. Buiten is er een terras waar ook nu begin oktober nog gasten genieten van de herfstzon. Drie generaties Hammingh runden dit café tot 1982.

Verschillende uitbaters

"Nee, ik ben ook geen familie van Hammingh," vertelt Bert, "toen de laatste met het café stopte, leidde het zeg maar een 'zwervend bestaan', er kwamen verscheidene uitbaters. Geen een hield het lang vol. Daar was

* Bert Lange woont in Kloosterburen

bijvoorbeeld een echtpaar bij, beiden leraar geschiedenis. Zij werkten hier een tijdje, maar vonden het uiteindelijk prettiger van hun pensioen te gaan genieten. Ze vonden Jan Douwes uit Bedum bereid het zaakje over te nemen. Die runde het van pakweg 1985/6 tot 1989. Toen werd hij bij Wehe-den Hoorn gevonden in zijn auto, die met knipperende lichten in de berm stond. Een hartstilstand.

Daarna stond het pand een poosje te koop. Uiteindelijk is het eigendom geworden van een heer uit Zoutkamp, Van der Ploeg, die in garnalen handelde.

Het pand is trouwens op het nippertje gered, want terwijl Van der Ploeg binnen met de makelaar onderhandelde, stopte er een automobiel. Daar stapte een professor uit die ook belangstelling had. Hij wilde er een hek omheen zetten en er zelf gaan wonen. Dat ging dus niet door. Van der Ploeg kocht het en hij is nog steeds de eigenaar.

De eerste huurders waren Maarten van Baal en Marga Zwijgman, beiden psycholoog. Zij zochten een kok. Margriet van der Spek, mijn vrouw, werkte voor hen in het café. Net in de tijd dat wij er samen over dachten voor onszelf te beginnen. Die kans hebben we aangegrepen en zo ben ik in 1993 uitbater geworden van café Hammingh dat ik huur van Van der Ploeg."

De pot vullen

Als we het over de molen hebben wordt Bert enthousiast. 'De Meeuw' -hij kreeg zijn naam van de grote molenkenner B. van der Veen Czn bij de officiële opening na herstel in 1943- hoort helemaal bij de cultuur van het dorp vindt hij, een onmisbaar onderdeel van het dorpsgezicht net als de 13e-eeuwse kerk. " 't Geheel geeft een oer-Hollands tafereeltje en toont een stukje geschiedenis van vroegere bedrijvigheid van boeren en molenaars." De molen was honderden jaren van wezenlijk belang voor de hele dorpsgemeenschap en voor mensen in de wijde omgeving. In 1616 stond er in het dorp aan de zuidwestzijde al een (inmiddels verdwenen) molen.

Door zijn bezoeken aan de oude molen is Bert er in de loop der jaren steeds meer van onder de indruk geraakt, ook van wat onze voorouders vroeger allemaal al konden. "Indrukwekkend als hij in het weekend draait. Je hoort hem piepen en kraken en al met een beetje wind klapperen de zeilen op de wieken. Mooi vind ik dat."

De achtkante korenmolen, zichtbaar in de wijde omtrek, draait in het weekend en is op zondag geopend van 14.00 uur tot 17.00 uur, 's winters tot 16.30 uur. Zijn gasten brengen er dan vaak een bezoekje. Er wordt geen graan meer gemalen en hij vormt ook geen trefpunt voor de dorpsbewoners van Garnwerd. Zijn functie is nu voornamelijk toeristisch.

"Eens had ik een Amerikaan in het café, die in assuranties deed. Hij had net via de smalle trappetjes de molen

bekloppen en er over de stelling gelopen. "Bij ons in Amerika is zo iets ondenkbaar! Veel te gevaarlijk! Daar zou je een premie voor moeten betalen waar je broek van afzakt, onbetaalbaar! Bij ons komen op zulke plekken geen bezoekers." Bert moet er nog om lachen. Maar wanneer er in het café een bruiloft is en de zaak er tussentijds op orde gebracht moet worden, regelt Bert voor het gezelschap wel eens een bezoek aan de molen. "Wel allemaal de pot vullen hoor," laat Bert ze vooraf beloven. Dat ten behoeve van het onderhoud van 'De Meeuw'. Op weg naar de molen lopen de mensen dan eerst langs 'de Doorrit' een gebouw waar men vroeger van paard en koets kon wisselen, nu door café Hammingh in gebruik voor bruiloften, begrafenissen en partijen, en daarna langs de witte (na 1934 herbouwde) sarries-woning schuin tegenover de molen.

Molenaar Jacob Oosterhoff werkt aan zo'n bezoek graag mee. Die viert zelf jaarlijks zijn verjaardag met vrienden en familie in het café. Als het koud is komt hij er ook 'wel eens een borreltje doen'. Toch is er geen sprake van gezamenlijke activiteiten van café en molen (tot nu toe).

Op You Tube staat een heel aardig filmpje: 'molenfilm Garnwerd De Meeuw' door Tikvandemolen. Weet hij wie dat is? Nee, Bert kent het filmpje noch de maker. Wie zou daar achter zitten? Het lijkt een schuilnaam. "Zal ik toch eens naar kijken".

Dan komt er iemand uit de keuken melden dat er gasten zijn aangekomen.

Terwijl hij opstaat zegt hij nog: "Ik kijk elke keer als ik langs 'De Meeuw' kom even omhoog, zie meteen dat er iets is gebeurd als de molen in de rouw- of vreugde-stand staat. In het café hoor ik dan al gauw wat er aan de hand is."

Buiten verwelkomt hij de zojuist aangekomen gasten.

